

Qabul qilindi: 03.02.2025

Chop etildi: 31.03.2025

UDK: 02 (159. 9)

YOSHLAR ORASIDA KITOBXONLIKNI OMMALASHTIRISHNING PSIXOLOGIK VA SOTSIOLOGIK JIHLARI

Sharipova Dilbarxan Atajanovna, O'zbekiston Davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali "Kutubxona faoliyati" kafedrasida katta o'qituvchisi

THE PSYCHOLOGICAL AND SOCIOLOGICAL ASPECTS OF PROMOTING READING AMONG YOUTH

Sharipova Dilbarxan Atajanovna, Senior lecturer of the department "Library Activities", Nukus branch of Uzbekistan State Art and Culture Institute

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И СОЦИОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ЧТЕНИЯ СРЕДИ МОЛОДЕЖИ

Шарипова Дилбархан Атаджановна, Старший преподаватель кафедры "Библиотечная деятельность" Нукусского филиала Государственного института искусства и культуры Узбекистана

dilbarxansharipova66@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirishning psixologik va sotsiologik jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda netnografiya (internet etnografiyasi) va kognitiv tadqiqot metodlaridan foydalanilib, yoshlarning kitob oqishga bo'lgan qiziqishi, internet muhitidagi kitobxonlik tendensiyalari va oqishning aqliy rivojlanishdagi o'rni o'rganiladi. Natijalar yoshlar o'rtasida kitobxonlikni rag'batlantirishga xizmat qiluvchi omillarni aniqlashga yordam beradi. Shuningdek, kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda ijtimoiy tarmoqlarning roli va o'quv odatlarining ijtimoiy-psixologik shakllanishi muhokama qilinadi. Maqola yoshlar orasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish strategiyalarini ishlab chiqish uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: yoshlar, kitobxonlik, netnografiya, kognitiv tadqiqotlar, psixologik jihatlari, sotsiologik jihatlari, internet etnografiyasi, o'qish madaniyati.

Abstract. This article analyzes the psychological and sociological aspects of promoting reading among young people. The study employs netnography (internet ethnography) and cognitive research methods to examine young people's interest in reading books, reading trends in the online environment, and the role of reading in cognitive development. The results help identify factors that encourage reading among youth. Additionally, the role of social networks in shaping reading culture and the socio-psychological formation of reading habits are discussed. The article has practical significance for developing strategies to widely promote reading among young people.

Key words: youth, reading, netnography, cognitive research, psychological aspects, sociological aspects, internet ethnography, reading culture.

Аннотация. В данной статье анализируются психологические и социологические аспекты популяризации чтения среди молодежи. В исследовании используются методы нетнографии (интернет-этнография) и когнитивных исследований, изучается интерес молодежи к чтению книг, тенденции чтения в интернет-среде и роль чтения в умственном развитии. Результаты помогут выявить факторы, способствующие стимулированию чтения среди молодежи. Также обсуждается роль социальных сетей в формировании культуры чтения и социально-психологическое формирование

учебных привычек. Статья имеет практическое значение для разработки стратегий широкого продвижения чтения среди молодежи.

Ключевые слова: *молодежь, чтение, этнография, когнитивные исследования, психологические аспекты, социологические аспекты, интернет-этнография, культура чтения.*

Kirish. Hozirgi kunda yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatining shakllanishi va rivojlanishi dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Texnologiyaning tezkor rivojlanishi va raqamli axborot oqimining ortishi natijasida an'anaviy kitob o'qish odati o'zgarib, uning o'rnini qisqa, vizual va interaktiv kontent egallamoqda. Bu esa yosh avlodning intellektual rivojlanishiga, tanqidiy tafakkurining shakllanishiga va bilim olish jarayoniga ta'sir ko'rsatadi [5, 263-267]. Maqolaning asosiy maqsadi yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirishda psixologik va sotsiologik omillarning ahamiyatini tahlil qilish hamda netnografiya (internet etnografiyasi) va kognitiv tadqiqot metodlari asosida ushbu jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashdir. Netnografiya metodikasi yoshlarning internet muhitida kitobxonlik bilan bog'liq xatti-harakatlarini, ularning kitoblarga bo'lgan munosabatini tahlil qilish imkonini beradi. Kognitiv tadqiqotlar esa kitob o'qishning miyaning ishlashiga, tafakkur jarayonlariga va axborotni qabul qilishga ta'sirini aniqlash uchun qo'llaniladi. Tadqiqotning ahamiyati shundaki, u yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirish strategiyalarini ishlab chiqish uchun ilmiy asos yaratadi. Bundan tashqari, maqolada yoshlarning kitob tanlash odatlari, ularning axborot iste'moli va zamonaviy media vositalarining kitobxonlik madaniyatiga ta'siri keng yoritiladi. Ushbu tadqiqot natijalari kitobxonlikni rag'batlantirish bo'yicha samarali tavsiyalar ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bois mamlakatimizda yoshlarning kitobxonlik madaniyatini oshirish uchun amalga oshirilayotgan islohotlar ham bejizga emas, binobarin, kelajak avlodning kamoloti ilm olish, bilimli bo'lish bilan belgilanadi. Bu borada "2020-2025-yillarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash milliy dasturini tasdiqlash to'g'risida" Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 14-dekabrda 781-sonli qarori qabul qilingan. Bu esa yurtimizda kitobxonlik madaniyatining oshishiga, yangidan yangi, sarmazmun kitoblarning chop etilishi uchun yana bir imkoniyat kaliti bo'ldi [2].

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 13-sentabrdagi "Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ'ib qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to'g'risida"gi qarori yoshlarning ma'naviy-ma'rifiy, badiiy-estetik talablarga javob beradigan turli kitoblarni sifatli chop etish, nashriyotlar va ijodkorlar faoliyatiga ko'maklashish, jahon adabiyotining eng sara namunalarini tarjima qilish, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan loyiha va tanlovlarni tashkil etish kabi dolzarb vazifalar ko'zda tutilgan [1].

Tadqiqot metodologiyasi. Hozirgi kunda yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatining shakllanishi va uning ijtimoiy hamda psixologik omillarga bog'liq jihatlarini o'rganish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Kitob o'qish jarayoni insonning tafakkur qilish qobiliyatiga, bilim darajasiga hamda ijtimoiy muhitda o'zini tutishiga bevosita ta'sir qiladi. Shu bois, ushbu maqolada yoshlarning kitobxonlik bilan bog'liq xatti-harakatlarini chuqur o'rganish va tahlil qilish uchun netnografiya (internet etnografiyasi) hamda kognitiv tadqiqot metodlaridan foydalanilgan.

Zamonaviy texnologiyalarning jadal rivojlanishi yoshlarning axborot iste'mol qilish odatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. An'anaviy kitob o'qish o'rniga qisqa formatdagi media kontentdan foydalanish odati shakllanmoqda. Shu bois, netnografiya usuli yoshlarning internet muhitida kitobxonlik bilan bog'liq faoliyatini kuzatish va tahlil qilishda samarali vosita hisoblanadi. Netnografiya metodikasi yordamida ijtimoiy tarmoqlardagi kitobxonlik madaniyati tahlil qilindi. Xususan, **Facebook, Instagram, Telegram, TikTok** kabi platformalarda joylashtirilgan kitoblar haqidagi postlar, foydalanuvchilarning izohlari va muhokamalari o'rganildi. Ushbu kuzatuvlar yoshlarning kitobxonlik bo'yicha qiziqishlari, trendlar va kitobga bo'lgan munosabatlari haqida ma'lumot olishga yordam berdi. Bundan tashqari, yoshlarning kitob formatlarini tanlashdagi xulq-atvoriga alohida e'tibor qaratildi. Elektron va audio

kitoblarning ommalashuvi hamda ularning an'anaviy bosma kitoblarga nisbatan ustunliklari yoki kamchiliklari tahlil qilindi. Internet forumlari, bloglar va kitobxonlikka oid onlayn jamoalar ham o'rganilib, ular kitobxonlik madaniyatini shakllantirishdagi o'rni baho berildi.

Kognitiv tadqiqot metodlari

Kognitiv tadqiqotlar kitob o'qish jarayonining inson miyasi faoliyatiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Ushbu metodlar asosida kitobxonlikning kognitiv jarayonlarga ta'siri quyidagi yo'nalishlarda tahlil qilindi:

- **Kitob o'qishning miyaning kognitiv funksiyalariga ta'siri** – bu yo'nalishda kitob mutolaasi xotira, diqqat va tafakkur jarayonlariga qanday ta'sir qilishi o'rganildi.
- **Kitob o'qish va vizual media mahsulotlarining ta'sirini solishtirish** – yoshlarning kitoblarga va vizual axborot manbalariga (masalan, qisqa videolar, infografikalar, postlar) bo'lgan munosabati tahlil qilindi.
- **Yoshlarning kitob tanlash jarayoni** – kitob mutolaasi paytida individual va ijtimoiy omillarning ahamiyati hamda qaror qabul qilish jarayoni kognitiv nuqtai nazardan baholandi.

Mazkur tadqiqotlarda **so'rovnomalar, intervyular va eksperimental kuzatuv usullari** qo'llanilib, yoshlarning kitobxonlik bilan bog'liq odatlari o'rganildi. Ushbu usullar orqali to'plangan ma'lumotlar yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqish uchun asos yaratdi.

Natijalar. Mutolaa madaniyati kishining manbani to'liq tushunishi, undan estetik zavq olishi, muallif fikri va g'oyasini anglashi hamda uni baholay olishi kabi xususiyatlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Bundan tashqari, kitob va kutubxonadan foydalanish, o'zini qiziqtirgan masalalarga oid manbalarni topish va undan o'qishda, ishda, hayotda foydalanish yo'llarini o'rgatadi. Mutolaa madaniyati axborotlashgan jamiyatda insoniyat ongi favqulodda yuksalishining o'ziga xos ko'rinishi sifatida talqin etiladi. [4,32,34]. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlarning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda internet platformalarining ta'siri juda katta. Netnografiya metodikasi orqali yoshlarning kitob o'qishga bo'lgan qiziqishlarini aniqlash va ularni rag'batlantirish strategiyalarini ishlab chiqish imkoniyati mavjud. Kognitiv tadqiqotlar esa kitob o'qishning inson

miyasi faoliyatiga foydali ta'sirini tasdiqlaydi. Shu bois, yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirish uchun internet tarmoqlari va yangi axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish hamda kitob o'qishning intellektual rivojlanishga ta'sirini targ'ib qilish lozim.

Zamonaviy jamiyatda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish muhim ijtimoiy masalalardan biri hisoblanadi. Axborot texnologiyalari tezkor rivojlanayotgan davrda yoshlarning kitobga bo'lgan munosabati o'zgarib bormoqda.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida aholiga axborot-kutubxona xizmati ko'rsatishni tashkil etish, axborot-kutubxona faoliyatini yanada kuchaytirish, kitobxon-foydalanuvchi va ilmiy izlanuvchilar uchun yangi, zamonaviy texnikalarni qo'llagan holda xizmat ko'rsatish bugungi kun talabidir. [8,27]. Ularning kitob o'qish odatlari ijtimoiy tarmoqlar, raqamli texnologiyalar va zamonaviy media vositalari ta'sirida shakllanmoqda. Ushbu tadqiqot yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirish jarayoniga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni aniqlash maqsadida olib borildi. Netnografik va kognitiv tadqiqot metodlari asosida olingan natijalar kitobxonlikni rag'batlantirish bo'yicha samarali yondashuvlarni ishlab chiqishga imkon beradi.

Ijtimoiy tarmoqlardagi kitobxonlik faolligi

Netnografik tahlillar shuni ko'rsatdiki, yoshlarning kitobga bo'lgan munosabati turlicha bo'lib, ularning aksariyati o'qish jarayonini ijtimoiy tarmoqlardagi kontent bilan bog'liq holda olib boradi. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarda (Facebook, Instagram, Telegram, TikTok) kitobxonlik bilan bog'liq muhokamalar va guruhlarining faoliyati ortib bormoqda. Masalan, TikTok platformasida #BookTok trendining ommalashuvi ko'plab yoshlarni kitob o'qishga qiziqtirishda muhim rol o'ynaydi. Telegram va Instagramdagi kitob klublari esa muhokamalar va tavsiyalar orqali o'quvchilarni yangi adabiyotlar bilan tanishtiradi. Shuningdek, elektron va audio kitoblarga bo'lgan talabning oshib borayotgani kuzatildi. Yoshlarning ko'pchiligi bosma kitoblarga nisbatan elektron formatlarni afzal ko'radi. Buning sababi sifatida qulaylik, tezkorlik va narxning maqbulligi keltiriladi. Bundan tashqari, ko'plab yoshlar o'qish jarayonida vizual media mahsulotlariga ham murojaat qilmoqda. Qisqa videolar, infografikalar va audio formatdagi

materiallar kitob o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirishi yoki aksincha, uzoq matnlarni o'qishga bo'lgan e'tiborni kamaytirishi mumkin.

Kognitiv tadqiqot natijalari: Kitob o'qishning miyaga ta'siri

Kognitiv tadqiqotlar natijalariga ko'ra, muntazam kitob o'qish insonning tafakkur jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, kitob mutolaasi xotira, diqqat va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, muntazam kitob o'qiydigan yoshlar o'z fikrlarini aniqroq ifodalash, axborotni chuqur anglash va uzoqroq xotirada saqlash qobiliyatiga ega bo'ladilar. Biroq, qisqa formatdagi media kontentlarni (TikTok, Instagram Reels, qisqa maqolalar) ko'p iste'mol qiluvchi yoshlar uzoq matnlarni tushunish va tahlil qilishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ushbu jarayon yoshlarning diqqatni jamlash qobiliyatini pasaytirishi, axborotni qisqa vaqt ichida tezroq iste'mol qilishga odatlantirishi mumkin. Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kitob tanlash jarayonida yoshlar ko'proq vizual omillarga – muqova dizayni, ijtimoiy tarmoqlardagi tavsiyalar va do'stlarining fikrlariga tayanadilar.

Kitobxonlikni ommalashtirish bo'yicha tavsiyalar

Yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish uchun quyidagi yondashuvlar samarali bo'lishi mumkin:

4. **Ijtimoiy tarmoqlarda kitobxonlikni targ'ib qilish.** Yoshlarning internetdagi faolligidan samarali foydalanish maqsadida qiziqarli va ta'sirchan kontent yaratish muhimdir. Kitob sharhlari, o'qish bo'yicha tavsiyalar, interaktiv muhokamalar va tanlovlar tashkil etish orqali yoshlarning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish mumkin.

5. **Elektron va audio kitoblarning ommalashuvi uchun sharoit yaratish.** Yoshlar o'rtasida raqamli formatlarni kengroq joriy qilish va ularni kitob o'qishga jalb qilish uchun bepul yoki arzon elektron kutubxonalar yaratish samarali bo'lishi mumkin.

6. **Diqqatni uzoqroq matnlarga jamlash qobiliyatini rivojlantirish.** Yoshlarni qisqa va tezkor axborot iste'moliga o'rganib qolishdan saqlash uchun ularga uzoqroq matnlarni o'qish va tahlil qilishni rag'batlantirish lozim. Buning uchun ta'lim tizimida o'qish madaniyatini targ'ib qilish,

kitoblar bo'yicha muhokamalar tashkil etish muhimdir.

Umuman olganda, ushbu tadqiqot natijalari yoshlar orasida kitobxonlikni rivojlantirish bo'yicha samarali strategiyalarni ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Netnografik va kognitiv tadqiqotlar kitob o'qish jarayoniga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Kelajakda ushbu natijalar asosida yanada kengroq dasturlar ishlab chiqilishi va kitobxonlik madaniyati mustahkamlanishi kutilmoqda.

Muhokama. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish zamonaviy texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar va kognitiv odatlar bilan chambarchas bog'liq. Netnografik tahlillar yoshlarning kitob o'qishga bo'lgan munosabatlarini aniqlashda samarali vosita bo'lib, ayniqsa, internet va raqamli muhitning kitobxonlikka ta'siri yaqqol namoyon bo'ldi. Kitob muhokamalari va tavsiyalarining ijtimoiy tarmoqlardagi ommaviyligi, elektron va audio kitoblarga bo'lgan talabning ortishi hamda vizual media mahsulotlarining kitobxonlik odatlariga ta'siri ushbu jarayonning asosiy jihatlaridan biri sifatida belgilandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlar orasida qisqa va tezkor axborot iste'mol qilish odati uzoq matnlarni tushunish va diqqatni jamlash qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ayniqsa, TikTok va Instagram kabi platformalarda qisqa formatdagi kontentning ommalashuvi yoshlarning uzoqroq matnlarga bo'lgan e'tiborini kamaytirishi ehtimoli mavjud. Shu bilan birga, muntazam kitob o'qish xotira va tafakkur jarayonlarini faollashtirib, tanqidiy fikrlash hamda ijodiy tafakkur rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Biroq, tadqiqot shuni ham ko'rsatdiki, yoshlar kitob tanlash jarayonida ko'proq vizual omillarga va ijtimoiy tarmoqlardagi tavsiyalarga e'tibor qaratadilar. O'quvchilarga uzoq matnlarni o'qish va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish, ularni mustaqil fikrlash va tanqidiy tahlil qilishga o'rgatish zarur. Shu maqsadda, maktab va oliy ta'lim muassasalarida interfaol o'qish dasturlarini joriy etish, muhokama klublarini tashkil qilish va o'quvchilarning kitob o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Ushbu tadqiqot natijalari yoshlar orasida kitobxonlikni rivojlantirish bo'yicha samarali

strategiyalarni ishlab chiqishga zamin yaratadi. Kelajakda ushbu yo'nalishda yanada chuqurroq tadqiqotlar o'tkazish, ayniqsa, yoshlarning kitobxonlik odatlari va ularning kognitiv rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, texnologik taraqqiyot sharoitida kitobxonlikni ommalashtirishning innovatsion usullarini joriy etish va yoshlarni kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish bo'yicha yangi mexanizmlarni ishlab chiqish zarur.

Xulosa. Ushbu tadqiqot yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirish jarayonining psixologik va sotsiologik jihatlarini tahlil qilishga qaratildi. O'tkazilgan netnografik va kognitiv tadqiqotlar asosida quyidagi muhim natijalarga erishildi:

Birinchidan, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli texnologiyalar yoshlarning kitob o'qish odatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ijtimoiy platformalardagi kitob tavsiyalari va muhokamalari kitobxonlikni rag'batlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, elektron va audio kitoblarning ommalashuvi yoshlarning kitob o'qishga bo'lgan yondashuvini o'zgartirmoqda.

Ikkinchidan, vizual media mahsulotlari va qisqa formatdagi axborot iste'moli uzoq muddatli diqqatni jamlash qobiliyatiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Biroq, kitob mutolaasi xotira, tafakkur va tanqidiy fikrlash kabi kognitiv funksiyalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Uchinchidan, yoshlar kitob tanlashda asosan vizual omillarga va ijtimoiy tarmoqlardagi tavsiyalarga e'tibor qaratadilar. Shuning uchun kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish uchun marketing va targ'ibot strategiyalarini zamonaviy yoshlarning didiga moslashtirish lozim.

Umuman olganda, kitobxonlikni ommalashtirish bo'yicha kompleks strategiyalarni ishlab chiqish va yoshlarning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarur. Kelajakda ushbu yo'nalishda yanada kengroq tadqiqotlar olib borish, yoshlarning o'qish odatlari va ularning kognitiv rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlikni chuqurroq o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik

madaniyatini oshirish hamda targ'ib qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to'g'risida"gi Qarori. 2017 yil, 13 sentyabri. www.lex.uz

2. Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 14-dekabrda 781-sonli qarori. www.lex.uz

3. Hikmatovna, M. N., & Ferangiz, S. (2025). Yoshlarda kitobxonlik madaniyatini to'g'ri shakllantirish. Yosh olimlar magistr va iqtidorli talabalarning ilmiy faoliyatini oshirishda ularga qaratilgan kreativ g'oyalar yechim va takliflar, 2(24), 13-16.

4. Умаров А. Мутулаа маданияти: шахс, жамият, тараккиёт. - Тошкент: Фан, 2004. - 194b.

5. Sharipova, D. Kitapxana - malimleme xizmetin korsetiwidin ayrim tendenciylari ham waziyatlari. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 3(10), 83-87. Извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/22334>

6. Sharipova D.A. **Improving the Spiritual and Educational Education of Young People the Importance of Books and Reading.** International journal of human computing studies. <https://journals.researchparks.org/index.php/IJHCS> e-ISSN: 2615-8159 | p-ISSN: 2615-1898 Volume: 05 Issue: 05 | May 2023. (30-34 betler)

7. Sharipova Dilbarxan. "Issues of Improving the Methodology of Teaching Library Studies." Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education 2.4 (2023): 260-265. ISSN: 2835-3048 <https://univerpubl.com/index.php/semantic>

8. Sharipova Dilbarxan. **Malimleme – kitapxana makemelerinde innovatsional iskerlikni sholkemlestiriw.** «Eurasian Journal of Academic Research» xalqaro ilmiy jurnali. December 2023 ISSN 2181-2020. www.in-academy.uz .26-30 b. <https://www.doi.org/10.5281/zenodo.10316777>

9. Maxmudova, N., Xamidova N. (2024). Kitobxonlik madaniyatini shakllantirishning ahamiyati. Modern Science and Research, 3(12), 263-267.

10. Yunusova, S. (2024). OAV orqali tarqatilayotgan narrative materiallar vositasida kitobxonlikni shakllantirishning o'ziga xosliklari. 4(4).

11. Xoliyarovna, R.N. (2024). Yoshlarda orasida mutolaani ommalashtirish-muammolarning muhim echimi sifatida. Science and innovation, 3(Special Issue 32), 77-80.